

Elämäntapapohjaista senioriasumista

Tausta ja lähtökohdat

Tulevaisuuden seniorit ovat aktiivisia, vaativia, tietoisia ja haluavat huolehtia itsestään hyvin. Asuinympäristöjen suunnittelussa ihmisten erilaisia tarpeita ei ratkaista pelkästään fyysistä ympäristöä - tuotteita ja tiloja - tai palveluja kehittämällä, vaan tarvitaan myös tietoa ihmisten erilaisista tavoista elää - asua, tehdä töitä, liikkua, harrastaa ja viettää sosiaalisesti ja henkisesti

rikasta ja tasapainoista elämää.

Tavoitteet ja menetelmät

Osaprojektin tavoitteena oli selvittää yksilöllisten elämäntapojen ja subjektiivisen hyvinvoinnin mahdollisuuksia kehitettäessä tulevaisuuden senioriasumisen muotoja. Keskeisinä lähtökohtina olivat käyttäjakeskeisyys ja Design for All -lähtökohtainen suunnittelu, jolla tarkoitetaan tuotteiden, palveluiden ja ympäristöjen esteettömyyttä ja saavutettavuutta mahdollisimman monelle käyttäjälle.

Tavoitteena oli hahmottaa nykyisten ja tulevien seniorien erilaisia elämäntapoja ja arvoja, perehtyä subjektiivisen hyvinvoinnin vaatimuksiin käyttäjakeskeisin tutkimusmenetelmin, laatia tulevaisuutta kuvaavia skenaarioita sekä muodostaa skenaarioiden pohjalta erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja. Käyttäjakeskeiset menetelmät koostuivat itsedokumentaatiosta, käyttäjähaastatteluista sekä monitieteellisestä workshop-työskentelystä.

Elämäntapamatriisi, design driverit ja skenaariot

Käyttäjäskenaarioihin perustuen muodostettiin teemoja, jotka hahmoteltiin elämäntapamatriisiksi. Matriisissa on neljä osa-aluetta: *yksilö*, *yhteisö*, *jaksottaminen* ja *ympäristö*. Elämäntapamatriisiin perustana olevista yksilöllisistä tarpeista ja toiveista muodostettiin design driverit, jotka tarkastelevat, miten fyysinen, sosiaalinen ja psyykinen ympäristö voisivat vastata geneerisiin tarpeisiin ja toiveisiin.

Skenaariot kuvaavat kolmea mahdollista tulevaisuuden ratkaisuvaihtoehtoa, joiden perustana ovat design driverit. *Virtuaalimatkat* kuvaa yksinelävän, sairaseläkkeellä olevan henkilön saavutettavaa matkustusmahdollisuutta ja sosiaalisia suhteita uuden matkailutavan kautta; *'Senioripankki'* on eläkkeelle jääneitä aktiivisesti palveleva tietokanta ja fyysinen tila, jossa eläkeläiset voivat harjoittaa ammattiaan ja siirtää tietotaitoaan nuoremmille sukupolville; *'Reviiriexpressissä'* on kyse liikkuvasta palveluautosta, joka yhdistää erilaisia räätälöityjä palveluja ja mahdollisuuden liikkumiseen.

Johtopäätökset

Tulevaisuudessa asumistapaan vaikuttaa ikää enemmän yksilöllinen elämäntapa. Asuinympäristöä suunniteltaessa ja toteutettaessa käyttäjälähtöisyyden merkitys korostuu. Myös mielikuvilla on merkitystä - markkinoidaanko erityisasuntoa vai erityisen hyvää asuntoa.

Aikuisiässä ihmistä kohtaa kaksi suurta käännekohtaa: eläkkeelle jäänti ja toimintakyvyn muutokset. Asumisen ratkaisujen tulisi kompensoida näitä muutoksia niin, ettei yksilö joudu tinkimään elämäntavastaan.

Yksilöitä yhdistäviksi geneerisiksi tarpeiksi muodostuivat itsenäisyyteen, yhdessäoloon, aikaan ja ympäristöön liittyvät tekijät, jotka ilmenevät tarpeina irtiottoihin, omaan askartelupaikkaan, auttamiseen, sosiaaliseen vuorovaikutukseen, rutiineiden ja toimintatapojen ylläpitämiseen, jatkuvuuteen, osallistumiseen ja johonkin kuulumiseen sekä reviiereihin.